

ЦАГДААГИЙН ХЭСГИЙН БАЙЦААГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ТУЛГАРЧ БУЙ ЗАРИМ ХҮНДРЭЛ БЭРХШЭЭЛИЙГ ШИНЖЭХҮЙ НЬ

Б.Баянмөнх

ХСИС-ийн Цагдаагийн сургуулийн ЦЭЗТ-ийн
дэд профессор, докторант цагдаагийн хошууч

Өнөөдөр хүний эрхийг дээдэлсэн иргэншсэн нийгмийг цогцлоохын тулд төр, засаг, иргэн бүхнээрээ хичээн ажиллаж байна.

1990-ээд оноос улс орон маань зорьж явсан чиг зүгээ гэнэт огцом өөрчлөн олон нам бүхий, төр төвтэй, ардчилал, хүний эрх, хувийн өмчийн эдийн засаг, зах зээлийг шүтсэн шинэ нийгмийн тогтолцоонд хөл тавьсан нь эерэг, сөрөг олон үр дагавар авч ирсэн.¹

НҮБ-ын Хүний Эрхийн Дээд Комиссар Мэри Робинсон “Хүний эрх, үндсэн эрх чөлөөг хүндэтгэх явдал нь НҮБ-ын өмнөө тавьсан зорилго, чиг үүргийн цөм нь бөгөөд НҮБ-ын дүрмийн гол зорилтын нэг байдаг..... Өнгөрсөн 50 гаруй билийн хугацаанд хүний эрхийг хамгаалах олон улсын хууль тогтоомж, жишиг стандартыг тогтоох талаар багагүй амжилт олсон хэдий ч түүнийг дэлхий дахинд өдөр алгасалгүй гарсаар байгаа хүний эрхийн ноцтой зөрчлүүд, түгшүүрт бодит байдал бүдэгрүүлж байна”² хэмээн хэлсэн байдаг.

Хүн төрөлхтний төр ёс, хууль цаазын олон зуун жилийн түүхэн хөгжлийн явцад гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, гэмт хэрэгт нөлөөлөх аргууд, тухайлбал: хүмүүжлийн, хүмүүсийн амьдрахуйн хэрэгцээний хангамжийг дээшлүүлэх, нийгмийн хяналтын, нийгэмд аюултай этгээдийг тусгаарлах, өөрийгөө хамгаалах гэсэн аргууд боловсрогдож өнөөг хүртэл хэрэгжиж ирсэн байна.

Орчин үеийн хандлагаар бид хүний оршин тогтнох үнэт зүйлсийг хамгаалах ёстой гэж үздэг. Байгалаас хүнд заяасан хүний жам ёсны эрх, эрх чөлөө бий. Гэтэл үүсмэл эрх, өөрөөр хэлбэл бусад хүмүүстэй хамтран аж төрөх, амьдрах, хөдөлмөрлөхөд үүссэн ардчилалын ч юм уу, харилцан хамаарлын үед бий болсон эрх, эрх чөлөө хүний төрөлхийн, заяагдмал, жам ёсны эрхийг хөндөх нь цөөнгүй.

Хүний төрөлх эрхийг албан ёсоор олон улсын хүний эрх хууль тогтоомжоор тодорхойлдог. Хүний эрхийг хамгаалах, хөхүүлэн дэмжих, эдлэх явдлыг баталгаажуулах нь төр, улсын хүлээх гол үүрэг учраас хувь хүмүүсийн эрхийг хангах үүрэг төрд оногддог.

Нутаг дэвсгэрийнхээ харьяаллын хүрээнд эрх нь зөрчигдсөн хүнд эрхийг нь сэргээх, мөн түүнчлэн эрх зөрчихтэй тэмцэх замаар хүний эрхийг хамгаалах явдлыг баталгаажуулах идэвхитэй арга хэмжээ авах нь тухайн улсын хүлээх үүргийн нэг юм.³

Тэгвэл манайд эрх нь зөрчигдсөн хүнд эрхийг нь сэргээх, мөн түүнчлэн эрх зөрчихтэй тэмцэх, гэмт хэрэг, зөрчлийг гарахаас нь урьдчилан сэргийлэхэд гол анхаарлаа хандуулж чадахгүй, харин гарсаны дараа нь хойноос нь хөөцөлдөж, илрүүлж, хариуцлага хүлээлгэдэг өвөрмөц “гуравдагч загвар” манайд төлөвших хандлагатай байна.

Тухайлбал гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ёстой хүмүүс маань урьдчилан сэргийлэхээс илүү харин тэдгээрийг гаргасны дараа нь торгох, шийтгэхийг урьтал болгодог өвөрмөц тогтолцоо тогтчихоод байна.

Манай улсад хүний эрхийг хангах, зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тогтолцоо байдаг хэдий ч төвлөрсөн бодлого, удирдлага дутмаг, тухайн үйл ажиллагаанд тавих хяналт сул, эрх хэмжээ, хүлээх хариуцлага тодорхой бус байгаа нь бодит үнэн юм.

1990 онд нийгмийн тогтолцоо бүхэлдээ өөрчлөгдөж, шинэ Үндсэн хууль батлагдан гарсанаар түүнийг дагаад олон үйл явдал дагаж өрнөсөн юм.

Тухайлбал, Цагдан сэргийлэх байгууллагыг “Цагдаагийн байгууллага” болгон өөрчлөн байгуулсан нь зөвхөн нэр төдийгүй, гүйцэтгэх үндсэн зорилт, чиг үүрэг, эдлэх эрхийг

¹ Л.Билгээ. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нэг бүрчилсэн ажлын арга зүй. УБ. 2005. 7 дахь тал

² Хүний эрх. НҮБ-ын ажилтнуудад зориулсан гарын авлага. УБ. 2003. 9 дэх тал

³ Хүний эрх. НҮБ-ын ажилтнуудад зориулсан гарын авлага. УБ. 2003. 3-5 дахь тал

боловсронгуй болгосны дээр өмнөх тогтолцооны үеийн зарим үүргээсээ татгалзаж эхэлсэн нь Цагдаагийн байгууллагын бүтэц, тогтолцоо, чиг үүргийг шинэчлэн боловсруулах шаардлага зүй ёсоор гарч ирсэн юм.

Цагдаагийн байгууллагын ажлын ачаалал, ажилтны гүйцэтгэх үүрэг, эрх мэдлийн зөв хувиарлалт, албад хоорондын уялдаа холбоо, зааг ялгаа, хүлээх хариуцлага ямагт тодорхой шинжлэх ухааны үндэслэлтэй баймааж нь зохион байгуулалтын бүтэц оновчтой болно.⁴

Нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагын анхдагч нэгж нь цагдаагийн хэсэг юм. Цагдаагийн байгууллагын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг дээшлүүлэх, гэмт хэрэг, зөрчлийн гаралтыг бууруулахад хэсгийн байцаагч онцгой чухал үүрэгтэй байдаг.⁵

Тэдгээр нь хүн ам, олон түмэнтэй хамгийн ойр дөт байж, дүүрэг, баг, хороо зэрэг засаг захиргааны нэгж, тодорхой объект хариуцан ажилладаг.

Оршин суугчид, хэсгийн байцаагчийн ажлын ур чадвар, үр дүнгээрээр цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааг бүхэлд нь үнэлж дүгнэх нь цөөнгүй, нөгөө талаар тэдгээр нь хүн ам, хамт олон, иргэдийг цагдаагийн байгууллагатай холбогч албан тушаалтан бөгөөд Нийтийн хэв журам хамгаалах газарт харьяалагдана.

Цагдаагийн байгууллагын Нийтийн хэв журам хамгалах газар Монгол Улсын Үндсэн Хууль⁶, бусад хууль тогтоомжийн актыг амьдралд хэрэгжүүлэх, нийтийн хэв журам сахиулах, хууль ёсыг бэхжүүлэх үйл хэрэгт захиргааны үйл ажиллагааны бусад төрөлтэй харьцуулбал тэргүүлэх байр эзэлж хуулиар хүлээсэн олон үүрэг гүйцэтгэж, үлэмж хэмжээний хүч хэрэгслийг өөртөө нэгтгэсэн байдгаараа ихээхэн онцлогтой газар юм.

Нийтийн хэв журам хамгаалах газарт харьяалагдаж, ард иргэдтэй хамгийн ойр дотно ажилладаг алба хаагчид бол хэсгийн байцаагч бөгөөд тэдний үйл ажиллагаанаас шалтгаалан цагдаагийн нэр хүнд ард иргэдийн дунд өсч, буурах нэг үндэс болж өгдөг.

Цагдаагийн хэсгийн байцаагчийн ажлын амжилтанд хүрэх нөхцөл нь хариуцсан хэсгийнхээ өөрчлөгдөж буй нөхцөл байдлаа өдөр тутам мэдэрч үнэлэх, өдөр тутмын ажлыг төлөвлөж, ажлын цагаа үр ашигтай зарцуулах, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаандаа шинэлэг, дэвшилтэд болон тухайн нөхцөл байдалд тохиромжтой тактикийн арга барилыг сонгож хэрэглэх, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд шинжлэх ухаан, техникийн ололтыг өргөнөөр нэвтрүүлэх, хамтран ажиллах зүй зохистой орчинг бүрдүүлэх явдал юм.

Өнөөдөр хэсгийн байцаагч нь өөрийн хариуцсан сум, хорооны онцлогт тохирсон өөр өөрийн арга барилаа боловсруулан ажиллаж байгаа ч хариуцсан нутаг дэвсгэрийн эрүүгийн болон хэв журмын нөхцөл байдлыг бүх талаас нь судалгаа, тоо мэдээнээс мэдэж, тасралтгүй үргэжлүүлэн судалж, оршин суугч, иргэдийнхээ хөдөлгөөнийг байнга хянаж, судалгаагаа байнга баяжуулж байх ёстой ч тэр бүр хүрсэн түвшинд ажиллаж чадахгүй байна.

Хэсгийн байцаагч өөрийн хариуцдаг нутаг дэвсгэрт байнга оршин суудаг иргэдтэйгээ ойр дөт байж, тэдэнд тус нэмэр болохоос гадна тэдэнд үйлчилж, үйлчилсэнийхээ хэрээр ард иргэдээсээ итгэл хүлээж, тэднээр туслалцуулж, хамтран ажиллах нь чухал асуудал болоод байна. Хариуцсан нутаг дэвсгэрийнхээ иргэдийн итгэлийг хүлээж чадсан хэсгийн байцаагч нь ард иргэдээсээ байнгын мэдээллээр хангагдахын зэрэгцээ нутаг орноо сайн мэдэрснээр ажил үйлчилгээ явуулах таатай орчныг бүрдүүлж чадна.

Өнөөдөр хэсгийн байцаагч засаг захиргааны тодорхой нэгж хариуцан хэв журам сахиулах, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлж байгаа боловч хөнгөн гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа явуулах, захиргааны хяналтын олон талт үйл ажиллагааг биечлэн гүйцэтгэхээс гадна цаг үеийн болон өөр бусад ажилд оролцдогоос хариуцсан хорооныхоо нутаг дэвсгэр дээрээ гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг тасралтгүй явуулах иргэд, оршин суугчдын гүнд нь орж ажиллах, судалгаа бүртгэл хийх, объектын судалгаандаа баяжилт хийх, мэдээлэл цуглуулах боломж хязгаарлагдмал байна.

Өнөөдөр хэсгийн байцаагчийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, нийгмийн хэв журам сахиулах ажлын арга барил шинэчлэгдэхгүй, удирдлага, зохион байгуулалтын оновчгүй хэлбэрт баригдан алдаа дутагдал гарч, ажлын үр нөлөө төдийлөн дээшлэхгүй байна.

⁴ Ж.Долгорсүрэн “Монгол Улсын цагдаагийн эрх зүй” УБ., 2004 он.

⁵ Цагдаагийн алба хаагчийн ёс зүй, үйл ажиллагааны орчин, түүний шинэтгэл. УБ. 2013. 142 дэх тал

⁶ Төрийн мэдээлэл. 1992. №1

Өнөөдөр гэмт хэргийг гарсан хойно нь хөрөнгө мөнгө, хүч хэрэгсэл, цаг хугацаа зарцуулан байж түүнийг илрүүлэх, шийдвэрлэхдээ биш, харин гарахаас нь өмнө аль болох урьдчилан сэргийлэх, гэмт хэрэг, эрх зүйн зөрчил гарч болох нөхцөл байдлуудыг арилгахад чиглэгдсэн арга хэмжээг иж бүрэн цогцолбороор нь явуулах нь өнөөгийн цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны шинэчлэлийн үндсэн тулгуур чиглэл нь байх болно.⁷

Түүнчлэн хэсгийн байцаагч бүр хариуцсан хороо, нутаг дэвсгэртээ гэмт хэрэг, захиргааны зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, хэв журам сахиулах чиглэлээр хийж буй ажил нь бодит байдал дээр удирдлага, зохион байгуулалт муутай, нэг хэвийн байдлаар явагддаг учраас өнөөгийн нийгэм тэднээс шинэлэг олон санаа сэдэж, олон зүйл хийж ажиллахыг шаардаж буйг үндэслэн, практик үйл ажиллагааны ололт, дутагдалд дүн шинжилгээ хийж, тавьсан зорилтыг ханган биелүүлж, ирээдүй хэтийн зорилгодоо хүрэх зарим арга замыг судлан тодорхойлоход дэмжлэг үзүүлэх нь чухал байна.

Хэсгийн байцаагчдын хариуцсан нутаг дэвсгэр дээрээ гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нэг бүрчилсэн тодорхой арга хэмжээнүүдийг түлхүү зохион байгуулах, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад камер, дохиолол хамгаалалтын систем суурилуулах ажлыг зохион байгуулах, тэднийг байнгын харуул хамгаалалттай болгох, сонор сэрэмжийг нь дээшлүүлэх, заавар, зөвлөлтөө өгөх, хяналт шалгалт хийх ажил нь тогтмолжоогүйгээс гэмт хэрэг, зөрчлийн тоо буурахгүй байна.

Саяхан бидний явуулсан нийслэлийн Баянзүрх, Чингэлтэй, Сүхбаатар дүүргийн цагдаагийн хэлтсийн хэсгийн байцаагч нарын дунд хэсэгчилсэн хийсэн “Фокус”⁸ ярилцлагын судалгааны дүнгээс харахад хэсгийн байцаагчдын 70-аас илүү хувь нь байнга илүү цагаар ажилладаг тэр дундаа 7 хоногт дунджаар 60-аас дээш цагаар ажилладаг, амралтын өдрүүдэд мөн ажилладаг, төлөвлөгөөт бус олон нийтийн ажилд татагдан оролцдог, маш олон шат дамжлагаас үүрэг, даалгавар өгөгддөг зэрэг маш олон хүндрэлүүдийг тоочсоноос харахад хэсгийн байцаагчдын үйл ажиллагаа нь төлөвшөөгүй, байнгын өөрчлөлтийн дунд явагддаг болохыг харуулж байна.

Мөн 2007 оны Нийслэлийн цагдаагийн газрын даргын Б/19 тоот тушаалаар “Хэсгийн байцаагч, хорооны цагдаагийн ажлын цагийн хуваарь”-ийг баталсан нь мөн л “Тухайн нутаг дэвсгэрийн эрүүгийн болон хэв журмын нөхцөл байдлын улмаас цагдаагийн байгууллагын даргын шийдвэрээр уртасгасан цагаар ажиллаж болно. Энэ тохиолдолд боломжтой өдөр тэр хугацаагаар нөхөн амруулна” гэсэн хэсгийн байцаагчийн ажлын зааврын заалтын хүрээнд хийсэн зохицуулалт мөн бөгөөд харамсалтай нь уртасгасан цагаар ажиллуулсны төлөө нөхөн амрах талаарх заалтыг хэрэгжүүлж байгаа дарга алга, хэрэгжүүлэх боломж ч хомс юм.

Хэсгийн байцаагч нь ердийн ажлын өдрийн ажиллах хугацааны 70-аас доошгүй хувийг тухайн хариуцсан нутаг дэвсгэр дэх хүн амын амгалан тайван амьдрах нөхцлийг бүрдүүлэх, иргэд, олон нийт цагдаагийн байгууллагын харилцан хамтын ажиллагааг сайжруулах, гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэж болзошгүй хүмүүсийг илрүүлж, хяналтад авах, захиргааны хяналтад байгаа хүмүүстэй ажиллахад зарцуулахаар зааварт заажээ.

Гэвч хэсгийн байцаагчид нь цагдаагийн байгууллагын захиргааны үүргийн олон талт ажиллагааг биечлэн гүйцэтгэхээс гадна цаг үеийн болон өөр бусад ажилд дайчлагддагаас хариуцсан хорооныхоо нутаг дэвсгэр дээр гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг тасралтгүй явуулах, иргэд, оршин суугчдын дунд ил тод ажиллах, судалгаа бүртгэл хийж, хяналт тавих ажил өнөөгийн шаардлагын хэмжээнд хүрээгүй зэрэг зохион байгуулалтын дутагдлууд байсаар байна.

Тухайлбал “Хэсгийн байцаагчийн хийж гүйцэтгэж байгаа ажил үүрэг өөр албан тушаалын алба хаагчийн ажил үүрэгтэй давхцдаг уу?” гэсэн асуултанд дийлэнхи нь буюу 18 буюу 60 % хувь нь тийм ээ давхцдаг гэсэн нь энэ асуудлыг анхааралдаа авч, ажил үүргийн харъяалалд дахин судалгаа хийх шаардлага гарч байна гэсэн дүгнэлтийг хийж байна.

Судалгаанд хамрагдсан хэсгийн байцаагч нарын өгсөн хариултыг тус бүрээр авч үзвэл
Тийм- 18 буюу 60 хувь,

⁷ Цагдаагийн алба хаагчийн ёс зүй, үйл ажиллагааны орчин, түүний шинэтгэл. УБ. 2013. 142 дэх тал

⁸ Фокус бүлэг Нарийвчилсан судалгааны сэдвээр мэдээлэл цуглуулахад чиглэсэн албан ёсны бус энгийн хэлбэрээр ярилцлага өрнүүлж буй цөөн тооны хүмүүсийн бүлгийг хэлнэ. Судалгааны зорилго, хамрах хүрээтэй уялдан хүмүүсийн тоог харилцан адилгүй тогтоодог.

Үгүй- 5 буюу 16,9 хувь,
Заримдаа- 7 буюу 27,1 хувь тус тус хариу өгсөн байна. Үүнийг графикаар үзүүлбэл,

Судалгаанд хамрагдсан хэсгийн байцаагч нараас “Төв болон харъяа цагдаагийн газар, хэлтэс, чиг үүргийн тасаг, хэсгээс ирж буй үүргүүд давхцах, нэг төрлийн үүрэг чиглэл олон газраас зэрэг ирэх тохиолдол хир их байдаг вэ?” гэсэн асуултанд:

Их –25 буюу 83,3хувь

Заримдаа – 3 буюу 10.1

Ирдэггүй – 2 буюу 6,6 хувь гэсэн хариу өгсөн байна. Графикаар үзүүлбэл:

Энэ нь шат дамжлага ихтэй, чиг үүргийн газар, хэлтсүүдийн хоорондын ажлын уялдаа холбоо муутай байгаагийн илрэл гэж үзэж болох юм.

Судалгаагаа бид илүү тодорхой болгож, үйл ажиллагааны чиглэлийн давхардалыг илрүүлэх зорилгоор “Ямар төрлийн үүрэг чиглэлүүд давхцаж ирдэг вэ?” асуултыг тавихад алба хаагчид илүү идэвхитэй хариулж байлаа. Тухайлбал:

- Төрийн өндөр хэмжээний зочин төлөөлөгчдийн хамгаалалтын үед хамгаалалтад ажиллах талаар
- ЦЕГ-ын дарга, тэргүүн дэд дарга нараас нийт бие бүрэлдэхүүнд өгсөн 1 агуулга бүхий үүрэг даалгаврууд доошоогоо маш задарч олон үүрэг чиглэл, даалгавар болж давхцаж ирдэг
- Хорихоос өөр төрлийн ял шийтгэгдсэн этгээдүүдэд хяналт тавих чиглэлээр Худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудад хяналт тавих чиглэлээр алба хаагч
- Барилга угсралтын ажилд хяналт тавих чиглэлээр
- Орон тоо, автомашин, техник хэрэгсэл дутмаг байхад гэмт хэрэг зөрчлийг бууруулах чиглэлээр үүрэг даалгаврууд их ирж байна

Бидний хэсгийн байцаагч нартай ярилцлага хийж байх явцад 1 хэсгийн байцаагч “Дээрээс биднийг ард иргэдтэй ойрхон бай гээд байдаг боловч бодит байдал дээр тэс өөр байдаг. Бидний нэр дээр цохогдсон өргөдөлөө яах уу, ард иргэдийн саналыг сонс, боловсон харьц гээд байдаг. Одоо энэ хэсгийн байцаагч нарыг ард иргэдтэй ойрхон байлгахын тулд захиргааны хяналт, өргөдөлийг багасгах хэрэгтэй байна. Тэгж байж хэсгийн байцаагч бид нар ард иргэдтэй ойрхон байна. Одоо би хорооныхоо хүний бүх өргөдөлийг шалгана. Түүнд маш их хугацаа орно. Тэгээд бидэнд иргэдтэй ажиллах хугацаа бараг гардаггүй гэхэд худлаа болохгүй.

Түүнээс гадна бидний ар гэрийнхэн бидний хийдэг ажлыг ойлгож мэдэрдэггүйгээс маш их дургүйцдэг. Үүнийг холбогдох удирдлагад мэдрүүлж, ажил үүргийн хувиарыг дахин цэгцэлж өгмөөр байна”⁹ гэсэн байна.

Мөн “Эдгээр давхардаж ирж байгаа үүргүүдийг хэрэгжүүлэхэд ямар бэрхшээл тулгардаг вэ?” гэсэн асуултанд судалгаанд хамрагдсан хэсгийн байцаагч нар дараах байдлаар хариулт өгсөн байна. Тухайлбал:

- Үндсэн үүрэгт ажлаас гадна удирдлагаас ирүүлсэн үүрэг чиглэлийн хариуг хүргүүлэхэд цаг зав, цаас ихээр зарцуулагддаг
- Хамгаалалтад ажиллахад Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах газар, Нийтийн хэв журам хамгаалах газруудаас давхардуулан шалгаж дарамт учруулдаг
- Худалдаа үйлчилгээний журам сахиулах төрийн тусгай чиг үүргийн мэргэжлийн хяналтын байгууллага байсаар байтал тэдний ажлыг үндсэн үүргийнхээ хажуугаар гүйцэтгэдэг
- Барилга угсралтын чиглэлээр хяналт тавих үүрэг их ирдэг болсон. Энэ нь бидний ажил үүрэгт огт хамааралгүй гэдгийг удирдлагад танилцуулмаар байна.
- Хорихоос өөр төрлийн ял шийтгэгдсэн этгээдэд хяналт тавих ажил нь хуулиар ШШГА-д шилжсэн боловч өнөөг хүртэл гүйцэтгэсээр байгаа нь ачааллыг улам нэмэгдүүлж байна.
- Удирдах дээд газар, хэлтсээс ирсэн үүргүүдийг гүйцэтгэх явцад иргэд үйлчлэх цагдаагийн үндсэн үүрэг орхигдож иргэд хохирдог гэх мэт хариултуудыг нийтлэг байдлаар өгсөн байна.

Хэсгийн байцаагч нарын үйл ажиллагааны хүндрэл бэрхшээлтэй холбоотойгоор 30 хэсгийн байцаагчдын дунд явуулсан “Фокус”¹⁰ ярилцлагын судалгааны дүнгээс харахад судалгаанд хамрагдсын 50-иас илүү хувь нь хэт олон төрлийн үйл ажиллагаа явуулдаг, ажлын ачаалал их, байнга илүү цагаар ажилладаг, 60 хувь нь ажлын ихэнхи цагийг өргөдөл, гомдол, эрүүгийн хэрэг шалгахад, 12 хувь нь зөрчил гаргасан хүнийг шүүхээр баривчлуулахад, 12 хувь нь байгууллага, аж ахуйн нэгж, айл өрхөөр орж гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажил явуулахад, 16 хувь нь эргүүлд гарахад гэсэн судалгааны дүн гарч байна.

Үүнээс гадна хэсгийн байцаагчийг айл өрхөөр явахад иргэд илт дургүйцдэг, гэртээ оруулдаггүй, нохой нь сул байдаг, өдрийн цагаар хүнгүй байдаг, үндсэн үүрэгтэй холбогдолгүй маш олон төрлийн судалгааг хийхийг шаарддаг, нэхдэг, түүнчлэн орой болгон шахуу нутаг дэвсгэр дээрээ үйл ажиллагаа явуулдаг баар, ресторануудын үйл ажиллагаанд давхар хяналт тавих, эргүүл хийх гэх мэт олон тооны хүндрэлүүдийг дурджээ.

Энэ бүх хүндрэл бэрхшээл нь хэсгийн байцаагчаас хэт олон төрлийн ажилд самгардах байдлыг үүсгэж, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үндсэн үүргээ хэрэгжүүлэх ажлын үр нөлөөг сулруулахад тодорхой хэмжээгээр нөлөөлж байгаа гэж дүгнэж байна.

⁹ 2014 оны 11 сард хэсгийн байцаагч нартай хийсэн “Фокус” ярилцлагаас хэсэгчилэн авав.

¹⁰ Фокус бүлэг Нарийвчилсан судалгааны сэдвээр мэдээлэл цуглуулахад чиглэсэн албан ёсны бус энгийн хэлбэрээр ярилцлага өрнүүлж буй цөөн тооны хүмүүсийн бүлгийг хэлнэ. Судалгааны зорилго, хамрах хүрээтэй уялдан хүмүүсийн тоог харилцан адилгүй тогтоодог.